

Forn de Pa de la Cooperativa Unió d'Amics

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Carrer Joan Baptista Espadaler núm. 6
Emplaçament
Alçada: A la planta semi soterrada de l'edifici de la Cooperativa
567,7

Coordenades:

Latitud: 42.09999321339
Longitud: 2.2217336636904
UTM Est (X): 435646
UTM Nord (Y): 4661171

Classificació

Número de fitxa 08237 - 87
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1931
Autoria de l'element: OFF.G. TIBILETTI. MILANO
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'edifici de la cooperativa està en bon estat ja que ha estat rehabilitat l'any 2009 com a espai multicultural, centre de dia i seu d'entitats. No obstant la planta semi soterrada del volum annex a ponent està pendent de rehabilitació i mostra el mateix estat del darrer moment que va funcionar com a tal. Tot i així el forn està en el mateix estat original del darrer moment que va funcionar.
Protecció Legal i física
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL. Acord Ple del consell Comarcal 30/03/2006. 12:00
Data aprovació: dj., 30/03/2006 - 12:00

Número inventari	SÍ. IPA. Num. 30914
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Sant Quirze de Besora. 5614425DG3651S0001UR
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dl., 24/07/2023 - 17:14

Descripció

A la planta semi soterrani de l'edifici de la Cooperativa es conserva encara l'antic forn de pa, instal·lat el 1931 per mà d'una empresa italiana. Aquest element es conserva en molt bon estat i amb tots els seus elements originals. De fet val a dir que es conserva un pany de paret decorat amb rajola esmaltada de color blanc formant un falç carreuat amb un sòcol de rajoles de color negre i un fris a la part superior decorat amb motius en "escacat" també de rajola ceràmica de color negre i blanc i emmarcat per dues línies diferents de color negre. En aquest pany de paret s'hi obren dues boques d'accés al forn de pa situat a diferents nivells i compostes per dues obertures quadrangulars amb la porta en forma de trapa amb tirador i corredissa mitjançant unes guies verticals que permet obrir i tancar de forma hermètica. A la placa del davant hi ha l'emblema de l'empresa italiana fabricant d'aquest tipus de forn "G.TIBILETTI-OFF-ELETTRO MECCANICHE FORNI A VAPORI ET ELETTRICI PER PANIFICI PASTICCERIE IMPIANTI COMPLETI" i de la que n'hem trobat una estampa publicitària. Les dues boques donen pas a dues càmeres de forn on a la part superior hi ha els tubs elèctrics que l'escalfaven a altes temperatures, les parets enrajolades i el paviment de maons ceràmics amb el sòl refractari. A la paret lateral esquerra hi ha una porta de ventilació amb l'emblema de l'empresa i a sota una altra portella per a carregar el forn a combustió. En aquesta portella hi ha les inicials OFF. G: TIBILETTI. MILANO que correspon amb la mateixa empresa que l'estampa publicitària. Per tant entenem que aquest forn podia funcionar tant de forma elèctrica com també al vapor. Les parets laterals són de totxo cuit, units amb ciment portland.

Observacions:

La funció d'un forn a vapor consisteix en incrementar la temperatura de l'aigua per a generar vapor i cuinar els aliments. La quantitat de temps pot variar en funció de l'aliment a preparar i pot disposar de diferents contenidors d'aigua per a emmagatzema. La cuina a vapor és més saludable, evita els greixos, no es necessita pre-escalfar el forn de manera que s'estalvia temps i energia, els aliments tenen una textura més suau i ajuda a millorar la flora intestinal.

Val a dir que aquest forn correspon amb l'element que l'any 1931 es sol·licita permís d'obres a l'ajuntament per a poder-lo erigir sota la mà de la casa italiana

Història

La cooperativa "Unió d'amics de Sant Quirze" va néixer a principi del segle XX en el marc de les agrupacions sindicals i les lluites obreres de principi de segle XX motivades per l'explotació laboral de les fàbriques i la lluita contra la burgesia. En aquest marc van aparèixer agrupacions sindicals com el cas d'una petita secció de la UGT que va promoure vagues tant a Sant Quirze com a Montesquiu per a les protestes de

les jornades laborals de 76 i 78 hores setmanals a banda de l'explotació de les dones i els nens. Segons Serrallonga (Serrallonga ob. cit. p-108) aquesta vaga va tenir especial incidència a Manlleu. En el cas de Sant Quirze els obrers estan afiliats a la Federació de Treballadors de la Regió Espanyola, a la Unión Manufacturera, a les tres classes de Vapor i alguns a la UGT, totes elles de caire sindicalista. No obstant hi ha un petit grup de visió anarquista que es vincularà a la Unión Obrera de Montesquiu i que creixerà amb força ja que participen al congrés obrer de Barcelona celebrat el 1888. També col·laboren en les vagues de 1889 a Ripoll contra els fabricants Badia i Miolau que es solidaritzen entre ells i hi envien diners. Ara bé mentre que a la comarca funcionen les agrupacions socialistes destacant les de Manlleu, Torelló o Roda de Ter, en el cas de Sant Quirze tarda en aparèixer una associació amb veu pròpia que actuarà en contra el parer de les autoritats municipals i que es denominarà *Centro familiar de San Quirico de Besora* (Serrallonga, ob. cit 109) amb seu a la Fonda del Ter situada a la zona dels quatre cantons o eixample nou. Aquesta associació recollirà socis majors de 20 anys i actuarà de forma clandestina i esquesmes del govern municipal representat pel governador civil. Entre les activitats organitzades hi destacariem el cinema, sales de ball i altres activitats lúdico culturals. Ara bé el govern municipal sempre reàci a la seva aparició i després de diversos intents rep autorització per al seu tancament per part del govern civil " *De conformidad a lo dispuesto en el artículo 3 de la Ley 30 de junio de 1887, dando cuenta a los tribunales de la infracción de la misma*" Ara bé tot i així el maig del mateix any es reconeix mitjançant una nova carta del govern civil l'autorització de fer ball els diumenges i també altres jocs legals que figuraven en els seus estatuts. Tot i així la cooperativa Unió Sanquiquirzenca dedicada a la venda de productes de primera necessitat entre altres tasques va néixer el 1898 tot i que Serrallonga opina que existia i funcionava clandestinament des de feia anys ja que actuava com a tal. Va esdevenir un símbol de la resistència obrera i actuava també com a economat.

Anys més tard i en concret el 1931 la cooperativa unió d'amics demana permís a les autoritats locals municipals i governatives per instal·lar un forn de pa a la cooperativa a fi de facilitar i estalviar el preu d'aquest producte per als cooperativistes. Tot i així el govern municipal denega aquest permís ja que "*el nuevo horno que pretende instalar la cooperativa perjudicaria a los panaderos de la población*". Tot i així aquest forn seria erigit fins l'arribada del primer ajuntament republicà autoritza la instal·lació d'un forn de cocció per part d'una casa italiana (OFF. G. TIBILLETTI. MILANO) nom al que surt gravat a la porta de la boca del forn per abastir la cooperativa. Possiblement la instal·lació d'aquest element seria la causa de la construcció i allargament de l'edifici inicial a la part de ponent i amb una tècnica i estil completament diferent. (ASQB. "Històric". Expedient de construcció d'un forn de pa a la cooperativa. D'aquest forn es va encunyar una moneda que funcionava clandestinament a la pesseta i que servia per intercanviar els productes, en aquest cas el pa. Hem trobat encara en alguna casa de subhastes exemplars d'aquesta mateixa moneda.

Cal esmentar també que l'any 1961 es va inaugurar "la sala d'espectacles i balls de la cooperativa unió de amigos, i també un cinema anomenat avenida. D'aquest cinema en tenim documentació al llibre redactat per Joaquim Roca Vilageliu on esmenta que va tenir una durada de deu anys segons un dels seus principals artífex Àngel Carbonell i Arderiu. Segons Arderiu es van projectar pel·lícules com ara "*el kargo y calido verano*" de Martin Ritt amb Paul Newman com a actor i "*La pradera sin ley*" de King Vidor i amb actors de nom com ara Kirk Douglas. Altre pel·lícules projectades van ser "*Marcado por el odio*" de Robert Wise, *Susan Slade*, un film eròtic censurat pel franquisme. Altres films eren *El arbol ahorcado*, *La esclava libre*, *A 23 pasos de Baker Street* de Van Johnson, *Constino el grande* Amb cornel wilde, *Kansas busca a un asesino*....Segons esmenta el preu de Platea eren 2,00 ptes. i el general 0,90 cts. (ROCA i VILAGELIU;ob cit. p.34)

La cooperativa va funcionar de forma paral·lela al govern municipal fins a la fi de la guerra civil on les mesures del racionament i de la postguerra dificultaren l'obtenció de les materies primeres i els productes de primera necessitat en que s'abastien. Va ser en aquest moment quan es van clausurar la major part de les activitats culturals i de joc i només va funcionar de forma molt irrisòria l'economat Els darrers socis van

cedir l'edifici l'any 2002 després de tancar per no "*poder competir amb les grans superfícies*" el quals en va passar a ser el propietari i inicià diversos tràmits per a rehabilitar-loi.

Així doncs l'any 2009 i gràcies al denominat "Pla Zapatero" es va poder rehabilitar la planta primera per a destinar-hi un "Esplai", espai recreatiu i l'antiga sala se ball com a sala polivalent i també un centre de dia. També es va instal·lar un ascensor i es van construir uns serveis. Queda pendent d'obrar la planta semi soterrani i també la part del sota teulada.

Bibliografia

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA. Inventari de patrimoni arquitectònic. "La ccoperativa unió d'amics"

ROCA VILAGELIU JOQUIM: 2004. Joaquim Roca Vilageliu, un cinèfil empedreït. "Cine Avenida. Sant Quirze de Besora"

SERRALLONGA URQUIDI, JOAN; 1998. Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat. Eumo Editorial.

AMSQ. "Històric". Expedient de construcció d'un forn de pa a la Cooperativa

<https://ca.wiki.org>. categoria. edificis de Sant Quirze de Besotra. La ccoperativa unió d'amics

<https://www.elter.net/noticia/noticia>. 7 novembre de 2009. Sant Quirze de Besora disposarà abans de finals d'any el nou espai per a activitats. La Cooperativa.

<https://elnou9.cat>. noticia. 28/08/2009 Sant Quirze de Besora recupera la Coooperativa on portaran l'esplai
ebay Italia .

